

POPÜLER KÜLTÜRDE TÜRKÇENİN EKSİK VE YETERSİZ KULLANIMI

Büşra ÖZCAN¹

Öncelikle herkese merhaba. Bugün burada sizlere diğer arkadaşlarımda yaptığı ve yapacağı gibi ele alınan bazı problemler hakkında konuşma yapmak için bulunuyorum. Kendimi tanıtmam gerekirse adım Büşra Özcan. Bartın Lisesi 10. Sınıf öğrencisiyim. Benim ele aldığım konu “Popüler Kültürde Türkçenin Eksik ve Yetersiz Kullanımı” idi. Bu konu hakkında önce kendimi, sonra sizleri bilinçlendirmek ve farkındalık oluşturmak için bazı araştırmalar yaptım. Bu araştırmalarda Türkçenin neden yetersiz ve eksik şekilde kullanıldığı, Türkçeyi etkileyen başlıca faktörler ve bu faktörlerin sonuçları sizler için hazırlandı.

Türkçenin yetersiz ve eksik kullanılma nedenleri şöyle sıralanabilir:

Türkçenin yanlış kullanılmasına neden olan pek çok olumsuz etken var. Bunlara örnek olarak: yabancı dillerin etkisi, sosyal medya ve bununla yaygınlaşan popüler kültürün etkisi, bireylerin büyüdüğü ortam ve çevresel şartların etkisi, hızlı iletişim kurma çabası ve hızlı yazmaya ve konuşmaya çalışırken kelimelerin doğru kullanılmaması, herkesçe doğru olduğu düşünülen bazı kalıpların gerçek anlamları araştırılmadan cümle içinde yanlış kullanılması gibi örnekler sıralanabilir.

Yabancı dillerin Türkçe ile iç içe kullanılması pek çok yönden dilimizi olumsuz etkiler. Yabancı dildeki kelime ve tabirlerin herhangi bir süzgeçten geçmeden dilimize girmesi yani yabancı dilin aşırı ve yanlış kullanımı dilimizin yozlaşmasına yol açar. Sıklıkla kullanılan yabancı kelimelerin yanlış Türkçeleştirilmesi dil bilgisi yapısının bozulmasına neden olur ve dilin özgünlüğü zedelenir. Karmaşık yapıda olan yabancı cümlelerin Türkçeye yanlış çevrilmesi sonucunda dilin akıcılığı kaybolur ve cümlelerin yapısı bozulur. Bu da iletişim sorunlarına yol açar ve sohbette kopukluk yaşanır. Yabancı dillerin, Türk diline bu denli yerleşmesi yüzyıllar boyu süregelen gelenekle oluşmuş olan dilimizde bazı kopukluklar olmasına yol açar. Günlük hayatta kullandığımız yabancı kökenli kelimelerin Türkçeye yerleşmesiyle birlikte kültürümüze ait deyimler, atasözleri, kelime kalıpları ve benzeri birçok şeyin kayboluşuna şahit oluruz. Dilimizin zenginliği, incelikleri ve güzelliği zamanla kaybolur. Çinli Filozof Konfüçyüs’e “Bir ülkeyi idare etmeye çağırılsaydınız yapacağınız ilk iş ne olurdu?” diye sorulduğunda “İşe önce dili düzeltmekle başladım. Çünkü dil bozulursa kelimeler düşünceleri anlatamaz. Düşünceler iyi anlatılmazsa, yapılması gereken işler yapılmaz.”² şeklinde cevap vererek dilin doğru kullanımının bir millet için ne kadar önemli olduğunun üzerine durmuştur.

Türkçenin popüler kültür ile etkileşim halinde olmasının ve ondan fazlasıyla etkilenmesinin hem olumlu hem olumsuz yönleri vardır.

¹ Bartın Lisesi, 10/C sınıf öğrencisi.

² KONFÜÇYÜS, MÖ 551-479, Filozof, Çin.

a. Popüler Kültürün Dilimize Olan Olumlu Etkileri

Popüler kültür ile iç içe olduğumuzda dilimizin canlılığı korunur. Değişime ve gelişime açık olur. Popüler kültür, çeşitli kültürel unsurları bir araya getirir ve bu da dilin zenginleşmesini sağlar. Gençler, popüler kültür aracılığıyla dilin güncel ve modern kullanımını öğrenir ve bu da dilin yaygınlaşmasına ve genç nesiller arasında daha aktif bir şekilde kullanılmasına katkı sağlar.

b. Popüler Kültürün Dilimize Olan Olumsuz Etkileri

Popüler kültür ile iç içe olmak günlük konuşmada argo kelimelerin kullanımının artmasına, dil bilgisi hatalarının yapılmasına ve telaffuz hatalarına neden olabilir. Doğru bir diksiyonla akıcı bir şekilde konuşulmazsa iletişim gerçekleştirmekte güçlük çekilebilir. Popüler kültür aracılığıyla dilimize pek çok yeni kelime ve tabirler girebilir. Bu durum cümlelerin doğal yapısını bozar. Olumsuz etkenler sonucunda iletişim kalitesi düşer ve kişi, kendini doğru ifade edememeye başlayabilir. Popüler kültür, dilin basitleşmesine yol açabilir. Dilimizin özel ve güzel yanlarından bizi uzaklaştırır.

c. Günlük Hayatta Sıklıkla Yapılan Dil Bilgisi Hataları

Bazen farkında olmadan da günlük konuşmalarda oldukça fazla dil bilgisi hataları yapılabilir. Dil bilgisi kurallarına uygun olmayan cümlelerin kurulması sonucu anlaşılabilirlik ve Türkçenin yanlış kullanımı sorunu ortaya çıkmaktadır. Mesela herkez, herşey, yalnız, yalnız, eşki örneklerinde olduğu gibi kelimelerin bozularak kullanılması hatalara neden olmaktadır. Kelimelerin zarfken sıfat olarak kullanılması yine anlam bozulmalarına yol açar. Mesela “Başım çok ağrıyor.” cümlesinin yerine “Çok başım ağrıyor.” dendiğinde sanki birden fazla “baş” varmış gibi anlamsız bir durum ortaya çıkar.

Diksiyon, hataları da başka bir yanıdır. Konuşma içerisindeki yanlış telaffuzlar, gereğinden hızlı konuşmak ve nefes kontrolünü kaybetmek, cümlelerin kesik kesik olması ya da cümle sonuna gelmeden nefes nefese kalma gibi sorunlar diksiyon hataları yüzünden ortaya çıkar. Örneğin, “ağır” kelimesi okunurken “ağar” diye, “değil” kelimesi okunurken “diil” diye telaffuz edilmelidir. Diyafram doğru bir şekilde kullanılırsa yapılan konuşmalar daha ilgi çekici ve dinlenebilir hale gelir.

Günlük konuşmada farkında olmadan sıklıkla yapılan anlatım bozukluğu hataları, konuşmanın anlaşılabilirliğini olumsuz etkiler ve kişinin kendini doğru ifade edebilmesini kısıtlar. Örneğin, “Kesinlikle yarın sınav olabilir.” “Eminim onun işi bitmiş olmalı.” cümlelerinde görüldüğü gibi anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur. “Abimle uzun süre karşılıklı baktık.” “Onun kulağına alçak sesle bir şeyler fısıldadı.” Cümleleri her ne kadar doğru gibi gözükse de altı çizili sözcüklerin gereksiz kullanıldığı, onlar cümleden çıkartılsa bile cümlenin anlamının değişmemesinden anlaşılabilir. Kelimelerin cümledeki sıralamasının yanlış olması anlatım bozukluğuna neden olan hatalardan biridir. Örneğin, “Biraz kalkıp yatacağım.” (Kalkıp biraz...) “İzinsiz konuşmaya başlamayınız.” (Konuşmaya izinsiz...) “Kuzenim seneye yüksek inşaat mühendisi

olacak. (...inşaat yüksek mühendisi...) Virgül ve zamirin eksik veya yanlış kullanılması ile de anlatım bozukluğu ortaya çıkabilir örneğin, “O okula bizimle gelmeyecek.” (Virgül eksikliği. O okula mı gitmeyecek yoksa o kişi mi gitmeyecek?) “Geldiğini görmemişiz.” (Zamir eksikliği. Sen mi? O mu?) Bu gibi çelişkili durumlar da bozulmaya yardımcı olur.

Muavinci, dışçı, matematikçi gibi örnekler de günlük hayatta sıkça kullanılan ama yanlış olan kalıplardır. Çünkü bu tarz mesleklere -ci -cı -çi -çı gibi ekler eklemek anlamı bozar.

“Sen çok güzel bi detaysın” cümlesi karşı tarafa iltifat anlamıyla kurulmuş olabilir ama cümle içindeki detay kelimesinin anlamının küçük ve değersiz olması cümlede anlam çelişkisi ortaya çıkarır.

Aslında bu tür yanlışlar tabelalarda, şarkı sözlerinde, kitaplarda, sosyal medyada, yazışmalarda, hayatın içinde birçok yerde görülmeye devam etmektedir. Bu durum güzel ve zengin Türkçemizi maalesef olumsuz etkiliyor. Bu konuda toplumun her kesimi yetkin kimselerce bilinçlendirilmelidir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, “Milliyetin çok belirgin niteliklerinden biri de dildir. Türk milletindenim diyen insan, her şeyden evvel ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan Türk kültürüne, topluluğuna bağlılığını iddia ederse buna inanmak doğru olmaz.”³ Diyerek Türk diline gösterilmesi gereken değer üzerinde durmuştur. Dil bilgisi kurallarını bilmek, diksiyonu ve diyafram nefesini geliştirmek, iyi dinlemek, heyecan yapmadan, nefes kontrolünü iyi sağlayarak konuşma yapmak; konuşmayı düzeltir ve Türkçenin güzelliğini oldukça yüksek seviyelere çıkarır. Bunlara dikkat edilirse Türkçenin bozulmasını bir nebze de olsa önlenabilir.

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

³ TOROS, Taha (1931). Atatürk’ün Adana Seyahatleri, Vakit gazetesi, s.39.